

Terminologija

Razvijanje zajedničkog razumevanja onoga šta mislimo onim
šta kažemo

Richard Maggs
Diana Grosu-Axenti

Šta ćemo pokriti

- Zašto nam je potrebna jasnoća terminologije
- Podsetnik u vezi najvažnijih modela finansijskog upravljanja
- Ključni koncepti i termini koji utiču na
  - Eksternu reviziju
  - Internu reviziju
  - Finansijsku inspekciju

Čemu potreba za jasnoćom?

- suočavamo se sa problemima koji se odnose na jezičke različitosti, koncepte i varijacije
- Jezička pitanja:
  - Revizija ili kontrola?
  - Odgovornost
- Koncepti
  - Da li je finansijska kontrola proces ili osoba?
  - Šta znače ključni termini kao što su osiguranje i procena rizika?
  - Značenje i primena PIFC i FMC-a
- Varijacije
  - Različiti oblici vrhovnih revizorskih institucija (VRI, DRI...)?
  - Različite karakteristike ex ante i ex post finansijske kontrole?

Modeli finansijskog upravljanja

- Odražavaju tri ključna faktora:
  - Istorijski razvoj
  - Zakonski razvoj
  - Administrativni razvoj
- Kao posledica toga, dva velika modela finansijskog upravljanja su samo refleksija istorijskih imperija. Britanskog i francuskog.
- Međutim, nijedna zemlja nije u potpunosti slična bilo kojoj drugoj u smislu upravljanja javnim finansijama

Dva osnovna modela ....

Anglosaksonski

- Budžet na višem nivou agregacije (ukupne cifre po linijskim stavkama, bez detalja)
- Fokus na odgovorna lica za nadzor nad budžetom organa
- Interna revizija internih kontrola
- Eksterna revizija povezana sa parlamentom
- Kontrola je proces

Frankofonski

- Detaljna budžetska kontrola
- Fokus na odgovorne subjekte za pojedine aroprijacije budžeta
- Finansijski / budžetski odgovorna lica za nadzor - pretodna autorizacija transakcija
- Eksterna revizija povezana sa sudstvom
- Kontrola je osoba

... i ruska varijanta

Mnogi elementi frankofonskog modela:

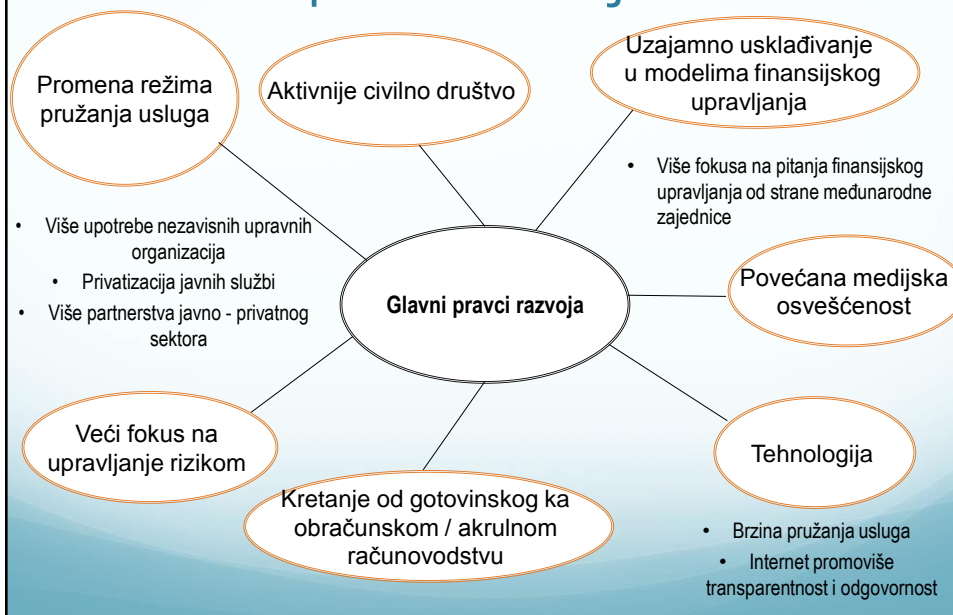
- Detaljni budžet
- Državna revizorska institucija
- Ostalo?

Određeni ključni dodaci:

- Visoko centralizovana i moćna funkcija finansijske inspekcije koja sprovodi ex post preglede zakonitosti izvršenih rashoda
- Ostalo?

... takođe široko rasprostranjena u drugim zemljama.

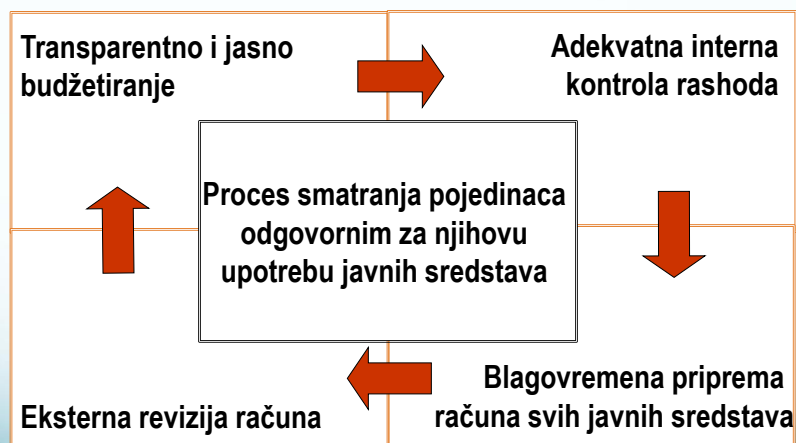
Glavni pravci razvoja PFM-a

Uzajamno usklađivanje pristupa

- Došlo je do opšteg približavanja dva glavna modela finansijske kontrole
- Ključni pokretač je bio kriterijum za prisutapanje u članstvo EU, a koje je promovisalo PIFC
- Još jedan dodatni faktor je bio spektakularan neuspeh finansijske kontrole u okviru same Evropske komisije u periodu kada je funkcionisala u skladu sa frankofonskim modelom

Ključni elementi dobrog finansijskog upravljanja

Uloge revizora

- **Eksterna revizija** (Vrhovna revizorska institucija)
  - Nezavisna revizija vladinih računa
  - Revizije učinaka vladinih prihoda i rashoda
  - Ključna odlika je odgovornost parlamentu
  - Ne postoji jedinstveni model – Revizorski sud i Kancelarije.

Kada je vrhovna revizorska institucija (VRI) zapravo VRI?

- Kada je takođe Revizorski sud?
- Kada je kancelarija sa glavnim revizorom?
- Kada je kancelarija sa revizorskim odborom?
- Kada je revizorski sud sa tri člana?
- Kada izveštava parlamentu?
- Kada ne izveštava parlamentu?

Uloge revizora

- **Interna revizija**
  - nezavisno, objektivno pružanje uveravanja i konsultantskih aktivnosti koji su dizajnirani da dodaju na vrednosti i unaprede funkcionisanje organizacije
  - pomaže organizaciji da postigne svoje ciljeve preko uvođenja sistematičnog, disciplinovanog pristupa kod evaluacije i unapređivanja delotvornosti upravljanja rizikom, kontrolom i procesima rukovođenja
  - alatka odgovornosti rukovodilaca – prati liniju odgovornosti

Različiti modeli interne revizije

Centralizovane jedinice
interne revizije

Decentralizovane jedinice
interne revizije

Spoljno angažovane
interne revizije

Grupisane interne revizije

Inspekcija:

hajde da počnemo od Wikipedije

- U vladama i politikama, *inspekcija* je čin sprovođenja ovlašćene aktivnosti praćenja, odnosno vršenja monitoringa kojim se obavlja zvanični pregled različitih kriterijuma (kao što su dokumenti, objekti, evidencije i ostala vrsta sredstava) koje se od strane ovlašćenog tela za sprovođenje iste smatra povezanim sa predmetom obavljanja inspekcije.
- Inspekcije se koriste u svrhu određivanja da li se određeno telo / organ ponaša u skladu sa propisima.
- Inspektor istražuje kriterijume i razgovara sa uključenim pojedincima.
- Izveštaj nastaje nakon takve posete.

Finansijska inspekcija

- ex-post kontrole
- eksterna kontrola: obično na terenu
- proveravanje pojedinačnih transakcija, dokumenata
- svrha: utvrđivanje oblika kršenja budžetskih, ekonomskih ili računovodstvenih propisa identifikujući prevare i nepravilnosti
- nametanje sankcija !!!
- informisanje organa za sprovođenje zakona

Zaključak

Nije nam potrebna samo definicija, već i zajedničko razumevanje međusobnih uloga.

Hajde da to uradimo !